

Kimlik Tanım Soralama Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kimlik Tanım Soralama Formu*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24671>

Özet

Kimlik Tanım Sıralama Formu, 2002 yılında M. Gezici tarafından Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sunulan yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir psikolojik ölçek geliştirme çalışmasıdır. Bu formun temel amacı, bireylerin farklı yaşam rollerine atfettikleri önemi ve bu rollerin kişinin merkezi kimlik tanımındaki yerini belirlemektir. Ölçek, özellikle bireylerin benlik-algısı, benlik-kurgusu ve merkezi kimlik bileşenlerinin karşılaştırılmasına olanak tanır. Orijinal çalışmada, çalışan kadınlar ile ev kadınlarının benlik yapıları arasındaki farklılıkların incelemek için kullanılmıştır, bu da ölçeğin sosyal psikoloji ve kimlik teorisi alanlarındaki uygulamaların göstermektedir.

Ölçek, katılımcıların kendilerini tanımlarken kullandıkları çeşitli kimlik rollerini sıralamalarına dayanan bir metodoloji kullanmaktadır. Bu sıralama yöntemi, hangi kimliklerin birey için daha merkezi veya baskın olduğunu nicel olarak ölçmeye yardımcı olur. Ölçek, geliştirilmesinde ilgili tez çalışmasının metodolojik gerekliliklerine uygun olarak geçerlik ve güvenirlik analizlerine tabi tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Kimlik Tanım, Merkezi Kimlik, Benlik-Algısı, Benlik-Kurgusu, Sosyal Roller, Kadın Psikolojisi, Sıralama Formu, Yüksek Lisans Tezi, Psikometrik Ölçek.

Yazarlar

Gezici, M.

Amaç

Kimlik Tanım Sıralama Formu'nun birincil amacı, bireylerin kendilerini tanımlamak için kullandıkları çeşitli sosyal ve kişisel kimlik kategorilerini göreceli önemlerine göre sıralamalarını sağlamaktır. Bu sayede, kişinin benlik yapısının hiyerarşik düzeni ve hangi rollerin (örneğin, profesyonel, ailevi, kişisel) merkezi kimliği oluşturduğunu saptanabilir.

Ölçek, özellikle benlik algısı ve sosyal kimlik teorileri çerçevesinde, farklı demografik veya sosyal grupların (örneğin, çalışanlar ve emekli olanlar) kimlik tanımlarındaki farklılıklar ve benzerlikleri araştırmalara sunmak üzere tasarlanmıştır. Bu, özellikle rol çatışması veya rol önceliği konularının incelenmesinde kritik bir araçtır.

Yapısal Özellikler

Ölçek, psikolojideki kimlik teorisi ve benlik kuramları üzerine inşa edilmiştir. Ölçütü temel yapı,

bireyin benlik temasında yer alan farklı kimlik rollerinin (rol kimliklerinin) göreceli merkeziliğidir. Bu merkezilik, kişinin kendini tanımlarken hangi rolün öncelikli olarak kullanıldığını gösterir.

Gezici'nin tezinde belirtildiği üzere, form; benlik-algısı, benlik-kurgusu ve merkezi kimlik tanımı olmak üzere üç ana yapısal bileşeni kapsayıcı olarak ele almaktadır. Benlik-kurgusu genellikle kişinin sosyal bağlamda kendini nasıl algıladığıyla ilgili olarak, merkezi kimlik tanımı ise bireyin çekirdek değerlerini ve en önemli rollerini yansıtır. Ölçek, bu yapılar, katılamcın kimlik rollerini öznel bir hiyerarşiye tabi tutması yoluyla operasyonelleştirir.

Geçerlik

Kimlik Tanım Sıralama Formu'nun geçerlik bilgileri, ölçeğin geliştirildiği 2002 tarihli yüksek lisans tezi içinde detaylı olarak sunulmuştur. Bu akademik çalışmada, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı (merkezi kimlik tanımı) ne ölçüde doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla yapı geçerliği, kapsam geçerliği ve muhtemelen ölçüt geçerliği gibi çeşitli geçerlik analizleri gerçekleştirilmiştir.

Ancak, mevcut kaynak özetinde geçerlik verilerine dair spesifik istatistiksel sonuçlar veya yöntemler (örneğin, faktör yükleri veya korelasyonlar) sunulmamıştır. Araştırmacılar, ölçeğin geçerlik kanıtlarını incelemek için doğrudan Gezici'nin 2002 tarihli tezine başvurmalıdır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri de geliştirme sürecinin bir parçası olarak Gezici (2002) tarafından yürütülmüştür. Güvenirlik, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını ifade eder. Sıralama formları genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa) veya test-tekrar test güvenirlik yöntemleriyle değerlendirilir.

Kaynak özetinde güvenirlik katsayılarına dair herhangi bir sayısal veri bulunmamaktadır. Bu durum, güvenirlik verilerinin tezin metodoloji bölümünde yer almadığını ancak genel ölçek kayıtlarına özetlenmediğini göstermektedir. Ölçeği kullanmayı düşünen araştırmacılar, ölçeğin iç tutarlılık düzeyini ve zamana karşı kararlılığını anlamak için tezin orijinal metnini incelemeleri gerekmektedir.

Faktör Analizi

Kimlik Tanım Sıralama Formu, doğası gereği sıralama (ranking) metodu kullanıldığından ve genellikle bir dizi kimlik maddesini tek bir merkezi kimlik yapısı altında incelediğinden, klasik açımlayıcı veya doğrulayıcı faktör analizine (AFA/DFA) tabi tutulmuş olması muhtemeldir. Bu analizler, ölçek maddelerinin hangi temel boyutlar altında toplandığını ve bu boyutların kuramsal yapıyla uyumunu belirlemek için kullanılır.

Ancak, kaynak materyalde faktör analizi sonuçlarına dair herhangi bir bilgi belirtilmemiştir. Gezici

(2002) tezinde, sralanan kimlik rollerinin hangi faktörler altında gruplandırıldığını ve bu faktörlerin kadınların benlik yapıları nasıl temsil ettiğini gösteren bulgular sunulmuş olabilir. Bu bilgilerin eksikliği, ölçeğin alt boyut yapıları hakkında kesin bir yorum yapılamaz engellemektedir.

Enstrüman Bilgileri

Test Tipi: Geliştirme Tipi Ölçek (Akademik bir tez kapsamında oluşturulmuştur.)

Format: Sralama Formu (Katılımcıların kendileri için önemli olan kimlik rollerini önem derecesine göre hiyerarşik olarak düzenlemesini gerektirir.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yetkinler, özellikle kadınlar (Orijinal çalışmanın hedef kitlesi).

Yaş Grubu: Yetkinlik dönemi (Genellikle 25-55 yaş arası, çalışan ve ev kadınları popülasyonuna odaklanılmıtır).

Popülasyon Detayları: Ölçek, M. Gezici'nin tezinde çalışan kadınlar ve ev kadınları örnekleminde kullanılarak bu iki grup arasındaki benlik algıları farklılıklarının incelenmesine hizmet etmiştir.

Test Metodolojisi: Kimlik rollerini temsil eden maddelerin katılımcılar tarafından öznel önem sırasına göre dizilmesi. Verilerin analizi, sıralamalar üzerinden istatistiksel karşılaştırmalar yapılmasına dayanır.

Anahtar Kelimeler

Benlik teması, Rol Kimliği, Kişisel Kimlik, Sosyal Kimlik, Psikolojik Ölçüm, Hacettepe Üniversitesi, Tez Çalışması, Kimlik Merkeziliği, Akademik Araştırma.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Bilinmiyor (Yüksek Lisans tezi yayımlandığı tarihte ORCID kullanılmı yaygın deildi.)

Bağılı E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazma Adresi: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (2002 tarihli tezin bağlı olduğu kurum)

Şzinler, Ücret ve Test Yılı?

Şzinler: Ölçek, akademik bir tez kapsamında geliştirildiği için, ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanım genellikle tezin yazarı ve başlı olduğu enstitünün iznine tabidir. Kullanım için öncelikle yazar M. Gezici'ye veya Hacettepe Üniversitesi'ne danışılmalıdır.

Ücret: Ticari bir ölçek değildir; genellikle akademik kullanım için ücretsizdir, ancak kullanım koşulları yazar tarafından belirlenmelidir.

Test Yılı?: 2002 (Geliştirme ve ilk uygulama yılı).

Kaynaklar

Gezici, M. (2002). *Çalışan kadınlar ve ev kadınların benlik-algısı, benlik-kurgusu ve merkezi kimlik tanımı açısından karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kimlik Tanım Sıralama Formu Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynaktan ölçek maddeleri yer almamaktadır. Ölçek maddelerine ulaşmak için yukarıda belirtilen yüksek lisans tezinin orijinal metninin incelenmesi gerekmektedir.

Bu ölçek, bir dizi kimlik rolünü (örneğin, **anne**, **eş**, **profesyonel**, **arkadaş**, **vatandaş**, **birey** vb.) listeleyerek katılımcılardan bu rollerin kendileri için önem sırasını belirlemelerini ister. Maddelerin tam listesi ve sıralama yönergeleri, Gezici'nin (2002) tezinde "Ekler" bölümünde bulunmalıdır.